

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ
В УКРАЇНІ ТА СВІТІ:
ІСТОРІЯ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ**

Матеріали
ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції

(Суми, 29 квітня 2022 року)

Суми
2022

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Власенко В. М., канд. іст. наук (Сумський державний університет);
Гончаренко А. В., канд. іст. наук (Сумський державний університет);
Дегтярьов С. І., д-р іст. наук (Сумський державний університет);
Зякун А. І., канд. іст. наук (Сумський державний університет);
Льницький В. І., д-р іст. наук (Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Франка);
Каганов Ю. О., д-р іст. наук (Запорізький національний університет);
Камьонка М., д-р габ. (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, Польща);
Король В. М., канд. іст. наук (Сумський державний університет);
Котляр Ю. В., д-р іст. наук (Чорноморський національний університет ім. П. Могили, м. Миколаїв);
Куліш А. М., д-р юрид. наук (Сумський державний університет);
Лебідь А. Є., д-р філос. наук (Сумський державний університет);
Лобко Н. В., канд. іст. наук (Сумський державний університет);
Нестеренко В. А., канд. іст. наук (Сумський державний університет);
Черкасов А. А., д-р іст. наук (Cherkas Global University, США).

Видання рекомендоване до друку рішенням вченої ради
Навчально-наукового інституту права СумДУ
(протокол № 9 від 16.06.2022 р.)

Суспільно-політичні процеси в Україні та світі: історія, проблеми, перспективи : матер. ІХ Всеукр. наук.-практ. конф. (Суми, 29 квітня 2022 р.) / ред. колегія : В. М. Власенко, А. В. Гончаренко, С. І. Дегтярьов та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 433 с.

До збірника увійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, виголошені в рамках ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції «Суспільно-політичні процеси в Україні та світі: історія, проблеми, перспективи» (Посвідчення УкрІНТЕІ № 1022 від 20 грудня 2021 р.), присвяченої актуальним питанням суспільно-гуманітарних наук.

© Сумський державний університет, 2022

МІРОШНИЧЕНКО Анастасія Володимирівна
студентка, гр. ІС-01,
Сумський державний університет
(наук. керівник – к.і.н., доц. Гончаренко А. В.)

Велика Британія та Американська революція 1775–1793 рр.

Після закінчення Семилітньої війни (1756–1763 рр.) Велика Британія почала проводити притаманну їй політику в північноамериканських колоніях. Метрополія гальмувала розвиток промисловості і торгівлі в колонії, прагнула зберегти її як джерело дешевої сировини і ринку збуту промислових товарів. Наростаючий опір викликали дії Великої Британії щодо оподаткування колоній. Конфлікт загострювався, кроком на шляху до більш активного опору стала «Бостонська різанина» 1770 р.

Ще одним активним актом опору американських колоній стало «Бостонське Чаювання» 1773 р., на яке британський парламент відповів прийняттям серії «Репресивних актів» 1774 р.

Усвідомлення необхідності спільних дій усіх американських колоній призвело до скликання І-го Континентального конгресу, що засідав 5 вересня – 26 жовтня 1774 р. у Філадельфії і прийняв «Декларацію прав і скарг», а також «Асоціацію», які санкціонували припинення торгових відносин з Великою Британією. Критична ситуація, що склалася в колоніях, спонукала британський уряд до рішучих дій проти бунтівників. 19 квітня 1775 р. під Лексінгтоном і Конкордом пролилася

перша кров – почався новий, озброєний етап визвольного руху [1, с. 32].

У світлі подій, що склалися, Континентальний конгрес, який відновив свою роботу 10 травня 1775 р., прийняв на себе функції центрального уряду колоній, об'єднавши в собі законодавчу і виконавчу владу. Одним з перших його рішень було створення регулярної армії і обрання її головнокомандувачем Дж. Вашингтона.

Військові дії в 1775–1776 рр. проходили з перемінним успіхом. Головнокомандувач армією повстанців, очолив облогу Бостона, що завершилася перемогою в березні 1776 р.

Командувач британськими силами генерал У. Гоу вирішив використовувати стратегічне положення Нью-Йорка. Отримавши підтримку від флоту, він у серпні 1776 р. висадив на Лонг-Айленді більше 20 тис. солдатів і, завдавши американцям важкої поразки при Брукліні, 5 вересня зайняв місто.

На межі 1776–1777 р. Дж. Вашингтон зазнав ряду поразок, але взяв реванш у битвах під Трентоном і Принстоном [3, с. 72].

У кампанії 1777 р. основний удар британське командування планувало нанести по Новій Англії. Війська генерала Дж. Бургойна, виступивши в середині червня з Канади, захопили стратегічно важливий форт Тайкондерог і, завдавши удару по американському ар'єргарду біля Хаббартона, примусили їх відступити. Американці, зібравшись з силами, завдали супернику 13 серпня поразки під Беннітоном.

4 жовтня Дж. Вашингтон зазнав важкої поразки у Джермантауні і в грудні 1777 р. відвів армію на зимові квартири в Веллі-Форд [4, с. 121].

Зовсім по-іншому складалася ситуація на півдні країни. Генерал Г. Гейтс зі своїм військом оточив Саратогу і 17 жовтня 1777 р. змусив капітулювати королівські війська. Не дивлячись на поразки колоністів, цей рік виявився для них вдалим. Плани британської корони були зруйновані. Майже всі центральні штати були під контролем повстанців, крім Філадельфії, Нью-Йорка і Ньюпорта. Перемога під Саратогою значно посилила позиції штатів на міжнародній арені.

Поразка британців під Саратогою стала серйозним поштовхом до серйозних змін у міжнародному становищі. Головна суперниця Великої Британії – Франція, прагнучи скористатися її скрутним становищем і взяти реванш за поразку в Семирічній війні, оголосила їй війну у 1778 р.

До Франції в наступному році приєдналася Іспанія, колоніальним володінням якої постійно загрожувала Велика Британія. Війна поширилася з Америки на Вест-Індію, Ост-Індію і Європу. Іспанці оточили Гібралтар, ключовий британський форпост на Середземному морі. Французи почали великі операції з метою вигнання англійців з Індії.

Велика Британія, опинившись ізольованою перед обличчям об'єднаних флотів Франції та Іспанії, позбулася своєї переваги на морях, а від цього певною мірою залежав результат війни в Америці [2, с. 126].

У 1778 р. Росія запропонувала спільно охороняти торговельні судна, що прямували до російських портів.

Коли ж іспанцями були захоплені голландські та російські судна, що прямували з російським хлібом в середземноморські порти, 28 лютого 1780 р. Катерина II звернулася до Великої Британії, Франції та Іспанії з декларацією, в якій викладалися принципи озброєного нейтралітету [5, с. 168].

Фактично, можна говорити про те, що ця декларація, була спрямована суто проти Великої Британії, та її безроздільного панування на морях. Такий акт з боку Російської імперії був на руку її суперникам, так як британці фактично опинилися в ізоляції.

У 1779–1781 рр. британський генерал Ч. Корнуолліс здійснив кілька безуспішних походів до Джорджії, Південної Кароліни, Північної Кароліни і Вірджинії, намагаючись закріпитися в глибинних районах цих штатів. Але загони південних колоністів-ополченців укріпилися в горах і болотистих місцевостях.

Під Йорктауном Ч. Корнуолліс зустрівся з американськими та французькими військами під командою Дж. Вашингтона і Ж.Б. Рошамбо, у якого начальником штабу був Ж. де Лафайет. Дві сильні французькі ескадри відрізали генерала Ч. Корнуолліса від британського флоту і розбили частину його морських сил.

У 1781 р. майстерно провівши операцію з ізоляції військ Ч. Корнуолліса, американці примусили його капітулювати з армією в 7 тисяч чоловік. Війна в Америці фактично закінчилася. Хоча Георг III, підтримуючи політику англійської аристократії, наполягав на продовженні війни, він зіткнувся з рішучою опозицією. Віги домоглися більшості в парламенті і оголосили

ворогом народу всякого, хто запропонує вести війну далі [5, с. 129].

Після цього в 1782 р. у Франції розпочалися мирні переговори, які не обіцяли Великій Британії нічого доброго. Міжнародний престиж однієї з наймогутніших держав Європи був підірваний.

1. Аптекер Г. История американского народа, Т. 2. Американская революция. Москва: Наука, 1962. 589 с.

2. Ефимов А.В. Очерки истории США 1492–1870. Москва: Учпедгиз, 1958. 430 с.

3. Кислица Н.А. Американская революция XVIII в. Москва: ИНФРА-М, 2000. 92 с.

4. Саломатин А.Ю. История государства и права в США, конец XVIII–XIX вв. Москва: Юристь, 2006. 192 с.

5. Хрестоматия по истории международных отношений. Сост. Д.В. Кузнецов. В 5-ти кн. Кн. 3. Новое время. Благовещенск: Благовещенский государственный педагогический университет, 2013. 1024 с.